

ТРЕЦОВ М. М.,
*професор кафедри
управління та адміністрування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор наук з державного управління,
кандидат економічних наук, доцент*

МЕЗОКОНВЕРГЕНЦІЯ – СИСТЕМОТВОРЧИЙ ЧИННИК ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

Розгляд елементів розвитку громад через аналіз дії сукупності організаційно-функціональних процесів, які відбуваються у ході управління розвитком громад, типізація й узгодження цих процесів, виявлення закономірностей соціально-економічних взаємозв'язків об'єктів в складі місцевого самоврядування як соціально-економічної системи, має привести власне до розуміння необхідності певного функціонально-управлінського зближення на рівні регіону, території, органів місцевого самоврядування, підприємств і людей (мезорівні), яке могло б реалізуватись через застосування різних способів і форм управління елементами ресурсного потенціалу (та їх носіями) за рахунок взаємопроникнення, взаємодоповнення інструментів і механізмів управління, що можливо за застосування конвергенції.

Виникнення феномену конвергенції на тлі потреби вирішення проблем зближення країн різного рівня розвитку (макрорівень), вирішувався через реалізацію певних об'єднуючих міждержавних стратегій. Визначально, американське трактування конвергенції здійснене В. Бакінгемом, зводиться до «єдиного загального економічного ладу» на капіталістичній основі. Так, технологічну конвергенцію запропонував Дж. Гелбрейт, який розглядав її як можливість пов'язати майбутнє індустріальної системи з конвергенцією двох систем [1].

Конвергенція – це зменшення розриву (зближення) в показниках економічного розвитку між національними державами[3].

В якості прикладу реалізації конвергенції на макрорівні наведемо результат спільних зусиль країн Східної Європи (Польща, Естонія, Кіпр, Латвія, Литва, Мальта, Словенія, Словаччина, Угорщина і Чехія), які стали членами ЄС в 2004 р., але попередньо не забезпечили синхронність макроекономічних показників монетарної і фіскальної політик, встановлених розвиненими країнами Західної Європи Маастрихтським договором ще в 1992 р., чим спричинили недостатнє наповнення місцевих і державного бюджетів у своїх країнах. Для запобігання розбалансованості економіки ЄС, з метою підтримки стабільності всієї системи, розвинені країни ЄС фінансували приєднані країни для «згладжування» і «вирівнювання» наявної амплітуди коливань через існуючий «розрив» з розвиненими країнами [2].

Ставлячи перед урядами інтеграційні, об'єднуючі завдання, конвергенція, розвиваючись в умовах поширення транскордонного співробітництва країн з різним рівнем економічного розвитку й інституційного забезпечення, поступово посідає чільні місця в інших науках (історії, культурології, політології, соціології, етнографії, економіці, публічному управлінні). Втім, нас більше цікавить сучасне наповнення методології конвергенції, яка переросла в розробку механізмів синтезу різних наук і галузей (мікро-рівень).

Виникає потреба аналізувати не стільки кількість і якість елементів, скільки процеси та явища, які відбуваються в економічному просторі, бо саме суспільно-економічні відносини, їх «комунікативна раціональність» і «взаємодія на принципах паритету і довіри», навіть, нехтуючи «економічною корисністю» окремого індивідуума, формують систему управління розвитку громад за ознаками економічного зближення й вирівнювання якості і безпеки життя та комунікативного зближення інтересів учасників розвитку територій.

Усвідомлення змісту конвергенції за масштабами використання змістилось з макрорівня до мезорівня.

Мезорівень у публічному управлінні охоплює регіони, адміністративно-територіальні одиниці, органи влади і їх підрозділи, підприємства, інститути громадянського суспільства і громадян в частині формування суспільно-економічних відносин в процесі розвитку громади.

Зменшуючи рівень конвергенції з макро- до мезорівня формується розуміння її як конкретизації і деталізації рішень, які ставить перед собою дослідження управління розвитком громад, що дозволяє певним чином скоротити «поле» вирішення поставлених проблем, а узагальнення і поєднання різних властивостей і особливостей прояву певних якостей в динаміці (у ході реалізації процесу управління) дозволить перетворити сукупність ідей в концепцію розвитку громади в умовах децентралізації. Тому, враховуючи вирішальну роль конвергенції у формуванні інституційної однорідності підходів до поточного і стратегічного управління системою, інформаційно-комунікативної інтегрованості об'єктів у суспільно-економічні процеси в умовах децентралізації в межах адміністративно-територіальних одиниць (та, власне, частково і поза межами) та соціокультурної свідомості учасників процесу, мезоконвергенція виступає системотворчим чинником управління розвитком громад.

Метою мезоконвергенції є переформатування відносин: суб'єкт (державний орган влади) – об'єкт (орган місцевого самоврядування) та суб'єкт (орган місцевого самоврядування як орган влади) – об'єкт (члени громади, бізнес, інститути громадянського суспільства) у відносини об'єкт – об'єкт за рахунок зближення їх інтересів і зусиль для реалізації стратегічної мети розвитку громади, а стратегією, яка визначає напрям розвитку територіальних громад є зв'язок: «взаємодія – розвиток».

Конвергенцію можна розглядати як явище, певний еволюційний процес будь-яких систем або елементів цих систем, що призводить до формування комплексу схожих ознак, принципів, мотиваторів, комунікацій між системами або їх елементами, незважаючи на визначальну неоднорідність,

гетерогенність, або, навіть, амбівалентність (гостра суперечність). Щоправда, в останньому випадку досягти конвергенції буде доволі складно, адже необхідні потужні мотиватори, якими в нашому випадку можуть стати розвиток територіальних громад і зростання добробуту громадян. На відміну від паралелізму, при якому інтереси елементів ніколи не збігаються, основою конвергенції є формуюча дія на елементи системи, у ході розвитку яких зближення посилюється. Тут також треба звернути увагу на здатність елементів системи розвитку громад до зближення. Мова йде про суб'єкти управління (органи місцевого самоврядування і стейкхолдери), що генерують системотворчі властивості.

Властивостями, які сприяють зближенню елементів, є їх здатність до самоорганізації та зворотного зв'язку, координація, мотивація до досягнення спільної мети тощо. Однак, ці властивості стануть дієвими і сприятимуть дії мезоконвергенції як системотворчого чинника при дотриманні принципів еквівалентності обміну суспільно-корисними благами і справедливості, тобто дотриманню рівності і свободи елементів системи.

З теоретичної токи зору мезоконвергенція – це еволюційне явище, результатом якого є дія конвергенції на елементи системи розвитку громади як системотворчого чинника, що здійснює формуючий ефект за рахунок підтримки і посилення спільних якостей суб'єктів управління (органів місцевого самоврядування і стейкхолдерів), таких як здатність до самоорганізації та зворотного зв'язку, координація, мотивація щодо досягнення спільної мети.

З практичної точки зору мезоконвергенція – це інституційний механізм, який реалізується через сукупність суб'єкт-об'єктних і об'єкт-об'єктних відносин, що регулюють процеси наповнення місцевого бюджету, за рахунок застосування інструментів сприяння становленню організаційно-функціональної і ресурсної спроможності органів місцевого самоврядування, формування правової й економічної обізнаності громадян, та формуються на основі ефективної взаємодії і зближення інтересів учасників процесу розвитку громад (органів місцевого самоврядування і стейкхолдерів).

Дуалістичність мезоконвергенції дозволяє привести у відповідність процес зближення інтересів суб'єктів управління через запровадження правил, норм, мотиваторів до потреб ефективної взаємодії суб'єктів управління, за якої реалізуються відповідні процеси розвитку громад, зокрема процесу управління.

Очікується, що ефективна взаємодія і поступове зближення інтересів учасників процесу розвитку громад (органів місцевого самоврядування і стейкхолдерів) щодо досягнення стратегічної мети викличе зміну організаційно-функціональної спроможності органів місцевого самоврядування щодо сприяння наповненню місцевого бюджету, а також формування правової обізнаності і економічної грамотності стейкхолдерів.

Організаційно-функціональною спроможністю органів місцевого самоврядування тут є сукупність повноважень, компетенцій, інструментів і мотиваторів, які забезпечували б належну взаємодію елементів в системі

управління розвитком громади. Необхідність зближення суспільно-економічних інтересів викликана існуючою біполярністю інтересів, яка є спадком командно-адміністративної централізованої системи публічного управління: з одного боку органи місцевого самоврядування, які мають потребу наповнення бюджету, але мають обмежений інструментарій для цього; з іншого боку громадяни і представники бізнесу, які мають потребу в суспільно-корисних благах, повинні сплачувати податки, але роблять це недостатньо сумлінно.

Список використаних джерел:

1. Bakingham W. S. *Theoretical Economic Systems. A Comparative Analysis*. New York, 1958. 484 p.
2. Корнеєв М. М. Теоретичне обґрунтування методів дослідження конвергенції економічних систем. *Менеджер*. Донецьк: ДонДУУ, 2014. № 2 (68). С. 51-52.
3. Рогач О. І., Філіпенко А. С., Шемет Т. С. та ін. *Міжнародні фінанси: підручник*. Київ: Либідь, 2003. С. 154.

TIUTIUNNYK H.,

researcher

SO «Institute of Market and Economic & Ecological Reserch NAS of Ukraine»,

PhD

**SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE UKRANIAN
AQUACULTURE IN THE CONTEXT OF THE IMPLEMENTATION
OF EUROPEAN PRACTICES**

Aquaculture, as a multifunctional industry, includes opportunities to achieve a set of socio-economic and ecological goals: it reduces dependence on natural fish stocks, contributes to the employment of the population, the development of small and medium-sized businesses, has economic, and sometimes also aesthetic interest (artificial pearls, aquarium fish) for human etc.

According to preliminary estimates, the volume of additional fish products of aquaculture in Ukraine can be at least 100 thousand tons, provided that the sector is provided with comprehensive organizational and economic support, which will be based on its competitive advantages in the domestic and foreign markets. Ukraine seeks to use the EU's advanced knowledge in this field to accelerate systemic reforms in its coastal areas, as well as to promote the development of international cooperation based on a common vision, values and principles.

In 2021, 6.87 % of Ukraine's exports in the field of fish and fish products were exported to the Mediterranean countries, 5.26 % – to the EU countries of the Mediterranean region (Greece, Italy, Malta, France, Spain). That is, almost all exports to the Mediterranean region were sent to EU countries. This confirms the fact that these countries are interested in Ukrainian products. It is necessary to consider the